

ПІДЛІТКОВА НАРКОМАНІЯ В СІМ'Ї: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА

Подольян В. М.

Пошта для листування: v.podolian5790-1@unesp.co.uk

Резюме. Підліткова наркоманія є серйозною соціальною проблемою, зважаючи на значну небезпеку, яку представляють наркотики для здоров'я підростаючого покоління та всієї соціальної ситуації в цілому. Багато в чому недостатня увага сім'ї до проблем підростаючого покоління послужило причиною виникнення підліткової наркоманії та поширення цього явища в сучасному суспільстві. Актуальність дослідження обумовлюється загрозливими темпами поширення підліткової наркоманії в суспільстві й зниженням середнього віку підлітків, які вперше спробували наркотичні речовини. **Мета:** виявлення основних причин появи підліткової наркоманії в сім'ях та створення методів профілактики подібного явища. **Матеріали та методи:** Головний метод дослідження – метод аналізу, за допомогою якого було комплексно розглянуто питання підліткової наркоманії в сім'ї, зокрема причини та наслідки цього явища. За допомогою кількісно-аналітичного й логічного методів дослідження було комплексно розглянуто та описано фактори, що підштовхують молодих людей до вживання наркотичних речовин, незважаючи на явну загрозу їхнього здоров'ю та життю. **Результати:** Виявляються основні фактори, що штовхають сучасних підлітків до початку вживання наркотиків, розглядається роль сім'ї в подібному явищі, типи відносин всередині сімей, в яких розвивається підліткова наркоманія. Розкриваються типи сімейних відносин та характер внутрішньо-сімейних стосунків, при яких починається вживання підлітками наркотиків. Описуються передбачувані заходи профілактики підліткової наркоманії, які слід застосовувати для припинення поширення подібного явища в суспільстві. Прикладна цінність даного дослідження полягає у визначенні причин виникнення підліткової наркоманії в сім'ї й розробці заходів профілактики виникнення подібного явища та його подальшого поширення в суспільстві. **Висновки:** Питання підліткової наркоманії в сім'ї слід розглядати комплексно, з прив'язкою до місця та ролі сім'ї в суспільстві. Крім того, залучення підлітка до спорту витісняє наркотики й сприяє повному усуненню їх з життя. Завдяки виявленню основних соціальних та психологічних аспектів, які спонукають сучасних підлітків вживати наркотики, можливе створення умов недопущення в суспільстві ситуації, в якій вживання наркотиків українськими підлітками взагалі стало б можливо.

Ключові слова: суспільство, сімейні відносини, наркотична залежність, причини підліткової наркоманії, профілактика наркоманії, поширення наркотиків

Інформація про автора

Подольян Володимир Миколайович,
к. мед. н., викладач кафедри медицини
катастроф та військової медицини

Вінницького національного медичного
університету ім. М.І. Пирогова, вул.
Пирогова, 56, Вінниця, Україна, 21018

e-mail: v.podolian5790-1@unesp.co.uk
<https://orcid.org/0000-0003-2385-1070>

Вступ

Наркоманія – важке захворювання, що характеризується непоборним прагненням до вживання наркотиків. Підліткова наркоманія становить особливу небезпеку, оскільки веде до раннього руйнування особистості підлітків та їх подальшої нездатності адаптуватися в сучасному суспільстві. Саме тому особливого значення набувають питання причин виникнення наркоманії в сучасних сім'ях та

заходів її своєчасної профілактики. Як правило, перша спроба прийому наркотиків підлітками пов'язана з препаратами, що містять канабіоїди (гашиш, конопля, марихуана). Зазвичай це відбувається в компанії однолітків, коли по колу пускається “косяк” й кожен підліток робить затяжку та передає наступному. При цьому підлітки отримують негативну реакцію, в якій не визнаються оточуючим та приєднуються до їх загальному

настрою. Так вперше формується наркотична залежність [1]. Важливим фактором в даному аспекті виступає інтерес, який підлітки живлять до першого прийому наркотиків. Перебуваючи в компанії, де вживають наркотики, підліток зазнає труднощів з тим, щоб утриматися від їх вживання, не бажаючи усякитися боягузом та втратити авторитет в очах товаришів. До того ж, йому просто цікаво отримати нові, незвідані раніше відчуття, тим більше, що оточуючі самі підштовхують його до цього. І тут на перші план виходить уклад сім'ї, в якій виховується підліток, приклад старших, який він спостерігає в своєму рідному домі, а також благополуччя в родині. Причини початку вживання підлітками наркотичних речовин можуть бути самими різними, але переважна їх більшість в основі своїй має саме неблагополучну обстановку в сім'ях, де діти починають вживати наркотики.

Вживання неповнолітніми різних груп хімічних препаратів викликає у них адиктивну поведінку та безліч пов'язаних з цим проблем. За допомогою наркотиків молоді люди намагаються піти від реальності, згладити дію на них травмуючих ситуацій і т.п. В подібних випадках основну увагу слід приділяти не медичним, а виховним заходам, оскільки до такого стану речей, як правило, призводять фактори, пов'язані саме з сім'єю: відсутність взаєморозуміння між батьками та підлітками, низький освітній рівень сім'ї, низький рівень культури батьків, відсутність належним чином поставленого виховання в сім'ї, часті конфлікти, асоціальна поведінка батьків і т.п. [2]. Особливе значення в даному контексті набуває популяризація серед підлітків здорового способу життя, як головного способу профілактики наркоманії в середовищі неповнолітніх. Саме на це, перш за все, варто спрямовувати зусилля соціальних працівників, які займаються питаннями профілактики наркоманії в підлітковому середовищі [2].

Згідно з результатами численних опитувань, що проводилися в спеціальних лікувальних установах, де проходили й проходять реабілітацію підлітки, що рано почали вживати наркотики, основною

причиною підліткової наркоманії є гостра потреба в постійно повторюваних, гострих емоційних переживаннях, отримати які можна тільки за допомогою прийому наркотичних речовин. Проблеми в сім'ях, соціальне та внутрішньосімейне неблагополуччя є типовими факторами, що штовхають молодих людей на цей згубний шлях. Щоб уникнути попадання в подібні ситуації, батьки повинні проявляти максимум уваги оточення своєї дитини, його проблем й болів. Саме сім'я є одним з елементів середовища, що формує людську особистість. У ній діє складна система взаємовідносин, побудована на ролях її членів, взаємній виконанні ними певних функцій та створення й підтримання належного мікроклімату [3]. Динамічна мікросистема сім'ї постійно розвивається. Емоційний потяг членів сім'ї один до одного сприяє створенню довірчої атмосфери спілкування і виконує функцію запобігання від згубних зовнішніх впливів, одним з яких саме є наркоманія.

На жаль, щодо питань профілактики наркоманії в підлітковому середовищі досі не вироблено єдиної позиції з боку педагогів та соціальних працівників. За статистичними даними до 93% вчителів середніх шкіл вважають єдиним засобом попередження підліткової наркоманії її медичну та психологічну профілактику. Але, існує альтернативна думка про те, що такі методи народжують у підлітків нездоровий інтерес до теми, сприяючи тим самим саме зростанню наркоманії. Підлітки часто вперше вживають наркотики через свою елементарну цікавість, намагаються при цьому змінити настрій, ставлення до дійсності, а також свій емоційний стан. Наркотики є миттєво діючим засобом від нудьги, тривоги, пригніченості й болю, або поганого самопочуття. Вони також швидко задовольняють прагнення підлітків отримати нові відчуття [4]. Тому, питання щодо профілактики підліткової наркоманії здебільшого є спірним та потребує додаткового вивчення. Таким чином слід зазначити, що роль сім'ї у питаннях наркоманії серед підлітків досить суттєва. Здебільшого саме у сім'ї причини початку прийому

підлітками наркотичних речовин та питання профілактичних мір щодо цього запобігання цьому явищу.

Мета – виявити основні причини появи підліткової наркоманії в сім'ях та створити методи профілактики подібного явища.

Матеріали та методи

У статті позначаються та описуються фактори, що впливають на виникнення та розвиток підліткової наркоманії в сім'ї. Окремо проводиться розгляд питань профілактики подібного явища. Розглядаються питання сімейних відносин, що впливають на вибір підлітками варіанта початку прийому наркотиків. Обрана методологія дослідження припускає з'єднання кількісно-аналітичного та логічного методів проведення досліджень. Розглядаються дослідження авторів, які займалися питаннями вивчення проблем підліткової наркоманії в сім'ях та основних аспектів, що впливають на рішення підлітків почати вживання наркотиків. Дослідження в рамках питання вивчення причин виникнення підліткової наркоманії в сім'ях й профілактики цього явища ретельно аналізуються та з них виділяються основні, стрижневі аспекти поглядів авторів на досліджувану проблему. Визначається основна концепція поглядів сучасних психологів на питання підліткової наркоманії в сім'ях, причин її виникнення та профілактики запобігання даного явища.

Існує значна кількість факторів, що штовхають сучасних підлітків до початку вживання наркотиків та сім'я, в якій підліток виховується, грає в даному аспекті не останню роль. Для того, щоб повною мірою відповісти на питання про причини підліткової наркоманії в сім'ях й підкреслити заходи, необхідні для профілактики цього явища, потрібне проведення систематичного аналізу різних сфер життєдіяльності сім'ї в сучасному суспільстві. Це передбачає виявлення домінуючих соціально-психологічних факторів, що впливають на сучасну сім'ю й відносини всередині неї. Саме з цією метою був обраний кількісно-аналітичний метод дослідження соціальної ситуації в суспільстві, сімейних відносин та місця сучасних підлітків в даній структурі. Глибокий аналіз місця сучасних підлітків в структурі сім'ї та

суспільства допоможе максимально точно визначити причини виникнення наркоманії в підлітковому середовищі та виявити основні напрямки профілактики цього явища.

Слідом за виявленням основних причин появи наркоманії в сім'ях, було проведено аналіз основних, найбільш ефективних методів профілактики підліткової наркоманії в системі сучасних сімейно-громадських зв'язків. Не може бути сумнівів у тому, що сучасна сім'я тісно пов'язана з усіма сферами життя суспільства й тому питання аналізу підліткової наркоманії в сім'ях тісно пов'язані з питаннями аналізу різних сторін життя сучасного суспільства. Логічний підхід, прийнятий в методології даного дослідження, допоможе дати відповіді на поставлені питання та позначити основні можливості та шляхи профілактики наркоманії в сім'ях. З точки зору прикладної цінності даного дослідження обрана методологія буде мати велике значення для подальших наукових розробок питань причин підліткової наркоманії в сім'ях та профілактики цього явища.

Спираючись на отримані в рамках цієї статті результати, можна розробляти комплекс заходів щодо запобігання ситуацій з появою й поширенням наркоманії в підлітковому середовищі. Розуміння причин та наслідків цього явища, основних факторів з області соціальної та психологічної, що впливають на дане негативне явище, допоможе вибрати методи у вихованні сучасного підростаючого покоління, що не допускають вживання наркотиків ні в якому вигляді. Обрана методологія дослідження покликана сприяти максимальному якісному розкриттю теми дослідження та здатна стати базою для створення подальших наукових розробок в рамках даної тематики.

Результати та обговорення

Дослідження основних питань виникнення підліткової наркоманії в сім'ї та профілактики даного явища призвело до наступних результатів. У сучасному суспільстві підліткова наркоманія є серйозною проблемою і роль сім'ї в питаннях її появи та розвитку дуже велика. Підліткова наркоманія є однією з основних причин зростання їхньої злочинності. Як відзначає у своєму

дослідженні В.Д. Воднік [5], “Сімейне виховання являє собою комплекс умов та методів, що в сукупності визначають педагогічні можливості сім’ї. Матеріальні та побутові умови відіграють в цьому аспекті вирішальне значення, також важливі моральна, трудова, психологічна та духовна атмосфера, організація відпочинку, рівень освіченості батьків й розподіл між ними та дітьми сімейних обов’язків. Найважливішим аспектом сімейного виховання є сама його специфіка. Сімейне виховання має бути безперервним, тривалим і різноплановим. Жоден суспільний інститут в цьому аспекті з сім’єю зрівнятися не може. Порушення в сімейному вихованні і його недоліки нерідко стають причиною розвитку згубних нахилів підлітків і їх подальшої схильності до злочинних намірів. На порушення в сімейному вихованні доводиться до 80% випадків злочини закону малолітніми. Крім того, позиція родини стимулює також вплив інших причин підліткових зловживань (зокрема наркоманії) та злочинності в підлітковому середовищі” [5].

Причини наркоманії в сучасних сім’ях обумовлюються значним обсягом соціальних та психологічних чинників. Їх можна умовно розподілити на дві великі групи: ті, що пов’язані виключно з сім’єю, та внутрішньо-сімейними відносинами; ті, що пов’язані з місцем та роллю сім’ї у сучасному суспільстві [6, 7].

До першої групи причин, що призводять до наркоманії серед підлітків, слід віднести:

- криміналізація внутрішньосімейних стосунків, відсутність у підлітків належного прикладу моральної поведінки з боку батьків;
- алкоголізм одного або обох батьків;
- відсутність належного сімейного виховання, неувага батьків до проблем підлітків та нерозуміння їх;
- внутрішньо-сімейне насильство батьків по відношенню до дітей;
- відсутність всередині сім’ї належної профілактичної роботи щодо шкоди наркоманії і пов’язаний з цим інтерес невідготовлених підлітків до нових відчуттів.

До другої групи причин, що призводять до наркоманії серед підлітків, слід віднести:

- значне погіршення рівня життя в багатьох сім’ях, пов’язане зі негативними змінами економічної ситуації в країні та суспільстві;
- масове безробіття, та пов’язаний із ним комплекс соціальних проблем;
- значний вплив на свідомість підлітків зовнішнього середовища (вулиця, інтернет, ЗМІ), пов’язаний з пропагандою прийому наркотичних речовин;
- інші соціальні проблеми, прямо чи опосередковано торкаючи сім’ю та внутрішньо-сімейні відносини.

Увесь цей комплекс соціальних та сімейних чинників стає підґрунтям виникнення та розвитку наркоманії серед підлітків на молодіжного середовища. Підкреслюючи значну небезпеку цього явища, С.В. Березін відмічає, що “Соціальні наслідки молодіжної наркоманії з великою часткою впевненості можна прогнозувати. По-перше, наркомани 12-18 років – це люди з перекрученими моральними принципами, з вузькою системою цінностей, низьким рівнем морального розвитку. Крім того, вживання наркотиків часто штовхає дитину на злочин. Таким чином, через 10-20 років подорослішали підлітки-наркомани складуть специфічну групу “соціального ризику”. По-друге, багато дітей-наркоманів або не виживуть, або будуть не в змозі виростити здорове покоління: СНІД, гепатит, безпліддя, слабоумство та інші захворювання ставлять під загрозу подальший розвиток нашого суспільства. По-третє, така ситуація впливає на економічну і політичну сферу життя суспільства: зниження освітнього і кадрового потенціалу, скорочення легальної робочої сили і зростання наркобізнесу призведе до ще більшого економічної кризи, що тягне за собою ряд інших дестабілізуючих факторів” [8]. У цьому аспекті питання профілактики підліткової наркоманії набувають найважливіше значення. У зв’язку з цим О. М. Пridingкова [2] зазначає: «Особливо актуальною для вирішення соціально-педагогічних проблем, попередження яких є простішим, ніж подолання їх негативних наслідків, є соціально-педагогічна профілактика». Термін

«профілактика» (з грец. – «попередження») – це комплекс науково-обґрунтованих та своєчасно застосованих дій, спрямованих на попередження вживання наркотичних засобів підлітками, виникнення пов'язаних з цим психологічних, соціокультурних відхилень [2]. До того ж автор відзначає основні, на її думку, типи соціально-педагогічної профілактики наркоманії:

1. Загальна профілактика – проводиться серед школярів певного віку в загальноосвітньому навчальному закладі й спрямована на подолання найбільш загальних факторів та причин зловживання наркотиками.

2. Спеціальна профілактика – орієнтована на підлітків, що перебувають в умовах, що підвищують імовірність загострення проблеми (група ризику).

3. Індивідуальна профілактика – спрямована на окремих підлітків з метою подолання специфічних проблем [6].

У свою чергу В.П. Ковальчук [9] відзначає суттєву роль саме сім'ї у проблемах профілактики наркоманії. Вчений-дослідник с цього поводу пише «Важливе значення у профілактиці наркоманії серед підлітків та її усунення, відіграє родина. Сім'я, як інститут первинної соціалізації, грає важливу роль у створенні особистості підлітка. Проте в ситуаціях негативних змін умов, способів та форм організації соціального життя, які мають місце в сьогоденному суспільстві, відбувається зменшення впливу сім'ї на виховання підростаючого покоління [10, 11]. Цю роль, в умовах сьогодення виконують телебачення, інтернет та вулиця. Вплив цих чинників має більше негативний та згубний вплив на молодь, адже, враховуючи вікові особливості, підліток не здатен адекватно оцінити те, що пропонує йому “голубий екран”. Утрачаючи свої позиції, сім'я все частіше перетворюється на провокуючу або навіть криміногенну групу, стає джерелом формування злочинної свідомості й поведінки, нерідко підштовхуючи підлітка до вживання наркотиків, що є наслідком бажання неповнолітніх самоствердитися» [12]. Таким чином, саме сім'я має відігравати ключову роль у питаннях профілактики виникнення та розповсюдження наркоманії

серед підлітків. Поведінка батьків повинна сприяти цьому процесу [13]. Конкретними засобами профілактики наркоманії серед підлітків у сім'ї мають бути:

- профілактичні бесіди щодо роз'яснення потенційної небезпеки вживання наркотиків взагалі та в юному віці зокрема;

- роз'яснення суті наркотичної залежності та шкоди, що вона здатна принести організму підлітка;

- залучання дітей у ранньому віці до активних занять спортом та фізичною культурою;

- приклад здорового образу життя з боку батьків [14].

Все це здатне сприяти формування здорової атмосфери у сім'ї та стати ефективним засобом запобігання підліткової наркоманії. Профілактика підліткової наркоманії починається з налагодження внутрішньо-сімейних відносин та сімейного мікроклімату. Тоді зникає необхідність прийому наркотиків підлітками, бо їхні інтереси та увага будуть прикуті до інших, більш корисних для них речей [15]. Дослідження питань наркоманії в сучасних сім'ях в контексті причин її виявлення та профілактики цього явища привело до таких висновків. Підліткова наркоманія є серйозною суспільною проблемою, коріння якої слід шукати в кожній конкретній сім'ї, де народився та виховувався підліток, який почав приймати наркотики. Причини підліткової наркоманії різноманітні і пов'язані як з ситуацією в суспільстві, так і з відносинами всередині сім'ї. На жаль, причини підліткової наркоманії можна ідентифікувати дуже приблизно, оскільки існує чимало випадків, коли наркоманами ставали діти з цілком благополучних сімей, відповідно, звинувачувати в усьому виключно поганий мікроклімат в сім'ї не цілком вірно, при тому, що це одна з основних причин підліткової наркоманії [16]. Серед інших факторів, що штовхають сучасних молодих людей до початку прийому наркотиків, слід віднести:

- вплив зовнішнього середовища (вулиця, ЗМІ, інтернет);

- спрага нових відчуттів в поєднанні нездатністю самостійно розібратися в ступені шкоди, що завдається наркотиками організму;

- небажання та невміння батьків вести з підлітками роз'яснювальну роботу щодо запобігання цьому ганебному явищу.

Профілактичні заходи щодо попередження підліткової наркоманії показують кращу ефективність, якщо вони проводяться паралельно самими батьками та представниками педагогічного колективу школи, де навчаються їхні діти. Основними напрямками профілактичних заходів щодо попередження підліткової наркоманії, що на практиці довели свою ефективність, слід вважати:

- створення нормального, здорового мікроклімату в родині, увагу батьків до проблем підлітків і належний приклад ведення здорового способу життя з боку батьків;

- проведення профілактичних роз'яснювальних бесід про шкоду наркотиків для здоров'я і життя підлітка і неприпустимість їх застосування;

- залучення підлітків до активних занять фізичною культурою і спортом, що само по собі виключає вживання наркотиків.

Висновки

Таким чином, профілактичні міри повинні створювати умови, за яких вживання підлітками наркотичних речовин стане взагалі неможливим, так би мовити, ці міри мають знищувати підґрунтя для прийому наркотиків підлітками. Основну увагу слід приділяти пропаганді здорового способу життя серед підростаючого покоління. Відомо чимало випадків, коли навіть наркомани зі стажем з плином часу припиняли прийом наркотиків, після початку занять спортом. Тим більше спорт надзвичайно ефективний в питаннях профілактики початку прийому наркотиків. Спорт та фізична культура відіграють важливу роль в питаннях пропаганди здорового способу життя та їх підлітків необхідно активно привчати до них.

Безумовно, сім'я не існує окремо від суспільства, вона тісно пов'язана з усіма сферами суспільного життя. Тому й питання підліткової наркоманії в сім'ї слід розглядати комплексно, з

прив'язкою до місця та ролі сім'ї в суспільстві. Поліпшення мікроклімату в суспільстві незмінно тягне за собою зміни в сім'ях і навпаки. З цієї точки зору подальші дослідження питань підліткової наркоманії в сім'ї в контексті постійно мінливій громадській ситуації допоможуть створенню чіткої картини наявної проблеми й шляхів її вирішення в кожний конкретний проміжок часу.

Список літератури

1. Журавель ТВ. Профілактика вживання наркотиків серед учнівської та студентської молоді. Київ: Видавництво ФОП Бура О.Д.; 2014.
2. Приданнікова ОМ. Актуальність соціально-педагогічної профілактики хімічної залежності серед підлітків. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Соціально-педагогічна. 2012;18:222-229.
3. Березін СВ. Психологічні основи профілактики наркоманії в сім'ї. Самара: Самарський державний університет; 2001.
4. Литвинчук ЛМ. Визначення причин виникнення наркозалежності в сучасному соціокультурному середовищі як індивідуалізація методів профілактики. Вісник Національного університету оборони України. 2014;5(42):274-279.
5. Воднік ВД. Злочинність неповнолітніх: причини та шляхи запобігання (за даними дослідження у м. Харків). Вісник Національного університету "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого". 2015;3(26):155-178.
6. Бабаян ЕА. Навчальний посібник по наркології. Москва: Медицина; 1981.
7. Вілк АЯ. Наркотизм серед молоді. У: За Здоровий Спосіб Життя (Боротьба з Соціальними Хворобами). Москва: Інститут соціології Російської академії наук; 1991. С. 73-85.
8. Ковальчук ЮІ. Розвиток особистості неповнолітнього правопорушника. Вісник Луганської академії внутрішніх справ МВС. 2002;3:169-174.
9. Ковальчук ВП. Наркоманія серед неповнолітніх як соціальна проблема. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2017;1:263-270.
10. Лисенко ЮЮ. Вплив дорослих на формування молодіжної субкультури: соціально-педагогічний аспект. Вісник Харківської державної академії культури. 2007;2:95-99.
11. Орлова Ю. Роль сім'ї та школи у профілактиці підліткової наркоманії. Вісник КДУ імені Н.А. Некрасова. 2009;2:434-438.
12. Хабібова НС. Інститут сім'ї в системі профілактики наркоманії. Вісник економії, права та соціології. 2012;1:365-367.
13. Сильницька ЕА. Актуальні проблеми молодіжної наркоманії: медико-психологічні підходи. Наукова думка Кавказу. 2011;2:49-55.
14. Кобрінюк ТЯ. Медико-соціологічне дослідження наркологічної патології неповнолітніх.

Вісник Кубанського державного медичного університету. 2006;2:55-57.

15. Козловський АВ. Сучасні причини та умови залучення підлітків до споживання психоактивних речовин. Журнал Гродненського державного медичного університету. 2005;3:140-145.

16. Путинцев АВ. Вивчення рівня стійкості підлітків до прилучення до наркотичних речовин. Вісник Тамбовського університету. Серія: Гуманітарні науки. 2014;12:126-133.

References

1. Zhuravel T, Samus VV, Serheyeva KV, Solovyova OD, Stroyeva NM. Prevention of drug use among children and students youth. Kyiv: Publishing House FOP Burya O.D.; 2014.

2. Pridannikova OM. The relevance of socio-pedagogical prevention of chemical dependence among adolescents. Collection of Scientific Works of the Kamyranets-Podilsky National University named after Ivan Ogienko. 2012;18:222-229.

3. Berezin SV, Lisetsky KS. Psychological bases of drug prevention in the family. Samara: Samara State University; 2001.

4. Lytvynchuk LM. Determination of the causes of drug addiction in the modern sociocultural environment as individualization methods of prevention. Bulletin of National University of Defense of Ukraine. 2014;5(42):274-279.

5. Vodnik VD. Crime of juveniles: causes and ways of prevention (according to the research in Kharkiv). Bulletin of the National University "Legal Academy of Ukraine named after Yaroslav the Wise". 2015;3(26):155-178.

6. Babayan EA, Gonopolsky MKh. Training manual addiction. Moscow: Medicine; 1981.

7. Vilks AYа. Drug Addiction among Young People. In: For a Healthy Lifestyle (Fight Against Social Diseases). Moscow: Institute of Sociology of the Russian Academy of Sciences; 1991. P. 73-85.

8. Kovalchuk YuI. Development of the personality of a juvenile offender. Bulletin of the Luhansk Academy of Internal Affairs of the Ministry of Internal Affairs. 2002;3:169-174.

9. Kovalchuk VP. Drug addiction among minors as a social problem. Scientific Bulletin of Lviv State University of Internal Affairs. 2017;1:263-270.

10. Lysenko YuYu. Influence of adults on the formation of youth subculture: socio-pedagogical aspect. Bulletin of the Kharkiv State Academy of Culture. 2007;2:95-99.

11. Orlova IO. The role of family and school in the prevention of adolescent drug addiction. Bulletin of KSU named after N.A. Nekrasov. 2009;2:434-438.

12. Khabibova NE. Institute of the family in the system of drug prevention. Bulletin of Economics, Law and Sociology. 2012;1:365-367.

13. Silnitskaya EA. Problems of youth drug addiction: Medical and psychological approaches. Scientific Thought of the Caucasus. 2011;2:49-55.

14. Kobrinuk TYа. Medical and sociological research of narcological pathology of minors. Bulletin of Kuban State Medical University. 2006;2:55-57.

15. Kozlovskiy AV, Vinitskaya AG, Lelevich VV. Modern reasons and conditions of adolescents' introduction to the consumption of psychoactive substances. Journal of the Grodno State Medical University. 2005;3:140-145.

16. Putintsev AV. Study of sustainability of teenagers to attaching of narcotic substances. Bulletin of Tambov University. Series: Humanities. 2014;12:26-133.

ADOLESCENT DRUG ADDICTION IN THE FAMILY: CAUSES OF OCCURRENCE AND PREVENTION

Volodymyr M. Podolian

Mail for correspondence: v.podolian5790-1@unesp.co.uk

Summary. Adolescent addiction is a serious social problem, considering the significant danger posed by drugs to the health of the younger generation and the social situation at large. Much of the family's lack of attention to the problems of the younger generation has led to the emergence of adolescent drug addiction and the spread of this phenomenon in modern society. The relevance of the study is conditioned by the alarming rate of spread of adolescent drug addiction in society and the decline in the average age of adolescents who have tried drugs for the first time. **Purpose:** to identify the root causes of adolescent drug addiction in families and to create methods to prevent this phenomenon. **Material and methods:** The main method of research is the method of analysis, which was used to comprehensively address the issue of adolescent drug addiction in the family, in particular the causes and consequences of this phenomenon. With the help of quantitative-analytical and logical research methods, the factors that motivate young people to use drugs, despite the obvious threat to their health and life, were comprehensively considered and described. **Results:** Authors identify the main factors that push modern adolescents to start using drugs, the role of the family in such a phenomenon, the types of relations within families where adolescent addiction develops. The types of family relations and the nature of intra-family relations, in which adolescent drug use begins, are revealed. The paper describes the proposed measures to prevent adolescent drug addiction, which should be used to stop the spread of this phenomenon in society. The applied value of this study is to determine the causes of adolescent drug addiction in the family and to develop measures to prevent the occurrence of this phenomenon and its further spread in society. **Conclusions:** Adolescent drug addiction is a serious social problem, the roots of which should be sought in each particular family where the adolescent who started taking drugs was born and raised. The causes of drug addiction in modern families are due to a significant amount of social and psychological factors. The issue of adolescent drug addiction in the family should be considered comprehensively, with reference to the place and role of the

family in society. In addition, the involvement of adolescents in sports displaces drugs and contributes to their complete elimination from life. By identifying the main social and psychological aspects that motivate modern adolescents to use drugs, it is possible to create conditions to prevent a situation in society in which drug use by Ukrainian adolescents, in general, would be possible.

Keywords: society, family relations, drug addiction, causes of adolescent drug addiction, drug prevention, drug distribution

Information about author

Podolian Volodymyr, PhD in Medical Sciences, Senior Lecturer at the Department of Emergency and Military Medicine, National Pirogov Memorial Medical University, Pirogov Str., 56, Vinnytsya, Ukraine, 21018 e-mail: v.podolian5790-1@unesp.co.uk <https://orcid.org/0000-0003-2385-1070>

ПОДРОСТКОВАЯ НАРКОМАНИЯ В СЕМЬЕ: ПРИЧИНЫ ВОЗНИКНОВЕНИЯ И ПРОФИЛАКТИКА

Подольян В. М.

Почта для переписки: v.podolian5790-1@unesp.co.uk

Резюме. Подростковая наркомания является серьезной социальной проблемой, учитывая значительную опасность, которую представляют наркотики для здоровья подрастающего поколения и всей социальной ситуации в целом. Во многом недостаточное внимание семьи к проблемам подрастающего поколения послужило причиной возникновения подростковой наркомании и распространения этого явления в современном обществе. Актуальность исследования определяется угрожающими темпами распространения подростковой наркомании в обществе и снижением среднего возраста подростков, которые впервые попытались наркотические вещества.

Цель: выявление основных причин появления подростковой наркомании в семьях и создания методов профилактики подобного явления. **Материалы и методы:** Главный метод исследования – метод анализа, с помощью которого были комплексно рассмотрены вопросы подростковой наркомании в семье, в частности причины и последствия этого явления. С помощью количественно-аналитического и логического методов исследования были комплексно рассмотрены и описаны факторы, подталкивающие молодых людей к употреблению наркотических веществ, несмотря на явную угрозу их здоровью и жизни. **Результаты:** Выявляются основные факторы, толкающие современных подростков к началу употребления наркотиков, рассматривается роль семьи в подобном явлении, типы отношений внутри семей, в которых развивается подростковая наркомания. Раскрываются типы семейных отношений и характер внутрисемейных отношений, при которых начинается употребление подростками наркотиков. Описываются предполагаемые меры профилактики подростковой наркомании, которые следует применять для прекращения распространения подобного явления в обществе. Прикладная ценность данного исследования заключается в определении причин возникновения подростковой наркомании в семье и разработке мер профилактики возникновения подобного явления и его дальнейшего распространения в обществе. **Выводы:** Вопрос подростковой наркомании в семье следует рассматривать комплексно, с привязкой к месту и роли семьи в обществе. Кроме того, привлечение подростка к спорту вытесняет наркотики и способствует полному устранению их из жизни. Благодаря выявлению основных социальных и психологических аспектов, которые побуждают современных подростков употреблять наркотики, возможно создание условий недопущения в обществе ситуации, в которой употребление наркотиков Украинскими подростками вообще стало бы возможно.

Ключевые слова: общество, семейные отношения, наркотическая зависимость, причины подростковой наркомании, профилактика наркомании, распространения наркотиков

Информация об авторе

Подольян Владимир Николаевич, к. мед. н., преподаватель кафедры медицины катастроф и военной медицины Винницкого национального медицинского университета им. М. И. Пирогова, ул. Пирогова, 56, Винница, Украина, 21018 e-mail: v.podolian5790-1@unesp.co.uk <https://orcid.org/0000-0003-2385-1070>

Отримано: 14.03.2021 р.

Прийнято до друку: 15.04.2021 р

Conflicts of interest: author has no conflict of interest to declare.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Конфликт интересов: отсутствует.